

**ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Рев: 294/01
Бањалука, 25. 10. 2002. године**

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Бајагић Здравко, као предсједника вијећа, Бајић Петра, Лукић Драгослава, Нинић Јанка и Мрша Смиљане, као чланова вијећа, у правној ствари тужиље С. Р. жене пок. М. из Н. С., коју заступа М. М., адвокат из Б., против тужених М. Г. из Б., коју заступа пуномоћник О. С. из Н. У. и туженог О. С. из Н. У., кога заступа С. М., адвокат из Б., ради утврђења удјела у стицању имовине у браку, и по противтужби туженог-противтужиоца С. О. из У., против тужених С. Р. из Н. С. и М. Г. из Б., ради стицања удјела на некретнинама, одлучујући о ревизији туженог-противтужиоца С. О., против пресуде Окружног суда у Б. бр. Гж-390/99. од 18. 04. 2001. године, на сједници одржаној 25. 10. 2002. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се дјелимично уважава, укидају се обје нижестепене пресуде у досуђујућем дијелу и у том дијелу предмет враћа првостепеном суду на поновни поступак.

У осталом дијелу ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Б. бр. П- 495/94. од 09. 03. 1999. године дјелимично је усвојен тужбени захтјев С. Р. (даље: тужиље) за утврђење да је у браку са мужем сада покојним С. М. стекла некретнине уписане у ПЛ-број:791/02. к.о. 3. у нарави земљиште означено са к.ч. 1371/60 у површини од 940 м² са кућом 9 x 5, 30 м, помоћном зградом површине 40 м², које некретнине су уписане у з.к. ул. 629. к.о. 3. као к.ч. 1639/60, те аутомобил марке Ј., и да тужиљи по основу заједничког стицања припада дио од 1/3 на истим некретнинама, док је у осталом дијелу тужбени захтјев тужиље одбијен. Истом пресудом одбијен је противтужбени захтјев туженог-противтужиоца С. О. (даље: туженог) да је по основу заједничког стицања са братом покојним М. сувласник са 4/5 дијела на некретнинама ближе наведеним у изреци првостепене пресуде. У дијелу коме је тражено да се утврди да туженом-противтужиоцу С. О. припада 1/20 дијела, противтуженој С. Р. 1/10 и противтуженој М. Г. 1/10 на истим некретнинама по основу наслеђа, тужба је одбачена.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Б. бр. Гж-390/99. од 19. 04 2001. године жалбе тужиље и туженог су одбијене и првостепена пресуда потврђена.

Благовремено изјављеном ревизијом тужени побија другостепену пресуду због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешене примјене материјалног права, с приједлогом да се укине другостепена пресуда и предмет врати другостепеном суду или да се обје нижестепене пресуде укину и предмет врати првостепеном суду на поновни поступак.

Тужиља у одговору на ревизију оспорила је наводе ревизије и предложила да се иста као неоснована одбије.

Републичко јавно тужилаштво није се изјаснило о поднесеној ревизији.

Ревизија је дјелимично основана.

Предмет спора у овој парници је захтјев тужиље да се у односу на тужене утврди да је у току трајања брачне заједнице са сада пок. С. М. заједничким радом стекла некретнине-кућу са дворишним објектом саграђене на парцели ближе наведеној у изреди првостепене пресуде и покретне ствари-путничког аутомобила марке Л., те да њен допринос у стицању ове имовине износи 1/2 дијела, као и противтужбени захтјев туженог да се утврди да је заједничким стицањем са братом пок. М. сувласник са 4/5 дијела на наведеним некретнинама.

Наконведеног поступка првостепени суд је утврдио: 1. тужиља и сада пок. М. закључили су брак 1968. године у коме нису имали дјеце, као и да су после закључења брака живјели у Н. С.; 2. да је пок. М. по занимању машинбравар био запослен у асфалтној бази у Р. у периоду од 1966. до 1991. године када је погинуо у саобраћајној несрећи, а тужиља се 1973. године запослила у предузећу Н. у Н. С. као радница у фотокопирници гдје је и сада запослена; 3. да су њих двоје у току трајања брака купили земљишну парцелу површине 740 м² у селу Л. код Н. С. на коме су изградили монтажни објекат кога су продали 1978. године; 4. да је отац пок. М. П. уговором о поклону од 27. 11. 1978. године овом поклонио земљишну парцелу површине 940 м² на којој је изграђена спорна кућа са дворишним објектом; 5. да је спорна кућа са грубим радовима (зидање под кров, малтерисање с поља и изнутра, набацивање фасаде, уградња столарије и изградња стазе око куће) завршена у периоду од маја до октобра 1978 године; 6. да је рјешењем Општине У.-Секретаријата за привреду и друштвене службе 04-26-473-42/85 од 12. 07. 1985. године пок. М. експроприсане некретнине у Д. В., Општина У. и по овом основу исплаћена му накнада у износу од 841. 481 динара; 7. да су тужиља и пок. М. 1985. године купили аутомобил марке Л.; 8. да су од новца добивеног продајом земљишне парцеле и монтажног објекта у Л. утрошили на изградњу спорне куће; 9. да је од новца добивеног од експропријације некретнина пок. М. утрошио у изградњу спорне куће и да је поред мајстора на изградњи куће и сам изводио неке грађевинске радове.

Код овако утврђеног чињеничног стања правилно су нижестепени судови закључили да је имовина у односу на коју тужиља истиче своје право својине стечена за вријеме трајања брачне заједнице заједничким радом, да се пок. М. као посебан допринос у стицању ове имовине има узети то што је прибављена новчана средства од експроприсаних некретнина које представљају наслеђе иза његовог оца употребио у изградњу спорног објекта, као и да му је отац поклонио земљишну парцелу на којој је изграђена спорна кућа са дворишним објектом и да су њих двоје новцем оствареним од продаје земљишне парцеле и монтажног објекта у Л. утрошили у изградњу спорног објекта, да је тужиља својим радом у домаћинству помогла пок. супругу да стиче приходе по основу прековременог рада. Крај оваког стања ствари нижестепени судови су закључили да удио тужиље у стицању наведене имовине износи 1/3 дијела. Даље, нижестепени судови су у односу на захтјев из противтужбе туженог О. С. изразили став "да удио трећих лица ван породичног домаћинства у изградњи стамбеног објекта без споразума о заједничком стицању може бити основ само за облигационо правни, а не и стварно правни захтјев и да доприносом у стицању имовине постају њени сувласници само брачни другови, а друга лица само ако су то изричито уговорили", па како у овом спору није утврђено, што је и сам тужени у свом исказу потврдио "да он није био члан породичног домаћинства тужиље и његовог брата М., нити је између њих прије изградње спорног објекта изричито уговорен удио у изградњи тог објекта", судили тако што су одбили захтјев туженог из противтужбе.

Законита је одлука нижестепених судову којом је одбијен захтјев из противтужбе.

Правилан је наине, правни став нижестепених судову да допринос трећих лица ван породичног домаћинства у изградњи стамбеног објекта без споразума о заједничком стицању може бити основа спора за облигационо правни али не и за стварно правни захтјев, као и да доприносом у стицању имовине постају њеним сувласницима само брачни другови, а за друга лица то правило важи само ако је изричито уговорено.

Када су нижестепени судови у поступку утврдили битне чињенице, да споразум између туженог и брата му пок. М. о заједничкој изградњи спорног објекта није било, и да се није градило у

породичној заједници у којој би се пресумирало да је воља чланова те заједнице да заједничким радом прибаве право сувласништва на спорном стамбеном објекту, ради заједничке употребе с размјерно свом доприносу, онда су нижестепени судови правилно закључили да туженом не припада право на сувласнички дио у спорном стамбеном објекту-чл. 20. став 1. Закона о основним својинско правним односима, а да би његово ангажовање у градњи спорног објекта могао бити основ за постављање одговарајућег облигационо правног захтјева (чл. 210. Закона о облигационим односима).

Тужени, међутим оправдано истиче ревизиони разлог погрешне примјене материјалног права у доношењу нижестепених пресуда у дијелу којим је утврђено да величина удјела тужиље у стицању заједничке имовине износи 1/3 дијела.

Погрешна примјена материјалног права је посљедица погрешног приступа нижестепених судову у разрешењу ове правне ствари, па је чињенично стање остало непотпуно утврђено.

За правилну примјену материјалног права из одредбе члана 267. став 1. и 2. Породичног закона ("Сл. лист СРБиХ", број 27/79 и 44/89-даље:ПЗ) није било довољно утврдити да је тужиља, била запослена у предузећу Н. у Н. С. у којем је остваривала лични доходак и да је радила у домаћинству, као и да је примања по основу личног доходака улагала у изградњу спорне куће, већ је било потребно провођењем потребних и доступних доказа утврдити: колика је вриједност грађевинске парцеле на којој су изграђени спорни грађевински објекти и који би то био дио у односу на укупно уложена средства у вријеме те изградње; колико је укупно средстава уложено у изградњу куће и помоћног објекта (дворишне зграде) и на који начин су ова средства прикупљена; како се вршио распоред средстава за издржавање породичног домаћинства и за подмирење других неопходних потреба у породици; да ли је помоћ трећих лица у радној снази, новцу и стварима учињена објема странкама, или само једној од њих (поклони учињени брачним друговима за вријеме трајања брака, ако се другачије не докаже, сматрају се заједничком имовином у смислу одредбе чл. 267. став 3. ПЗ), па затим оцијенити колико би то у сваком поједином случају био удио у односу на укупно уложена средства у стицању имовине у односу на коју тужиља истиче своје право сувласништва са 1/2 дијела по основу заједничког стицања у браку.

Ове одлучне чињенице нижестепени судови нису утврдили.

Како се правна оцјена ове правне ствари изражена у нижестепеним пресудама не може прихватити, а у првостепеном поступку нису утврђене све чињенице релевантне за правилну примјену материјалног права на које се указује у овој пресуди, ваљало је уважавањем ревизије туженог на основу одредбе члана 395. став 2. ЗПП укинути обје нижестепене пресуде у досуђујућем дијелу и предмет у том дијелу вратити првостепеном суду на поновни поступак, а у преосталом дијелу ревизију одбити као неосновану и примјеном одредби члана 393. ЗПП одлучити као у изреци.

У поновном поступку првостепени суд ће провођењем свих доступних доказа утврдити колики је допринос тужиље у стицању спорне имовине у браку са пок. М. и водити рачуна о свим примједбама из ове одлуке, па након тога донијети закониту одлуку у границама укинутог дијела пресуде.

Предсједник вијећа
Бајагић Здравко

За тачност отправка овјерава
руководилац судске писарне
Братић Душанка